

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskiej Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl, www.zawacka.pl

poproszeni nr M-327/937

11.15.1

Polikowska

100 Toruń

2
M

++

Wiśniewski Józef

ps. "Szczurba"

naz. przybr. "Malinowski" "Schmidt"

Lipno

POZ-AK

M-327/936 Pom¹

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Wiśmiewski Józef .....

T: M-327/1936 Pom. ....

Lipno POK-Asu .....

I./1. Relacja k. 16 s. 1-18

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora k. 2 s. 1-2

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 5 s. 1-5

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

.....
.....
.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 22

VI. Fotografie dzieł ikonografii

7/11. Relacja - Wiśniewski Józef

1. "Relacja o nieznanym członku konspiracji..."
autorstwa Tadeusza Wiśniewskiego,
mpis oryg. z 20.04.1991 k. 3 s. 1-3
2. jak wyżej, kopia k. 4 s. 4-7
3. Biogram - relacja autorstwa
T. Wiśniewskiego ps. "dwuty" mpis.
brak daty k. 3 s. 8-10
4. Biogram - relacja Władysława
Dzwieckiego, mpis oryg. - br. daty k. 1 s. 11
5. "Dziłałność Józefa Wiśniewskiego..."
- relacja Haliny Politowskiej
z d. Wiśniewskiej (wzki), ręk. oryg. k. 3 s. 12-16
6. Relacja Haliny Politowskiej, Józef
Wiśniewski "Sawerba" (1897-1945,
mpis, brak daty k. 2 s. 17-18

M-327
JMAK

R e l a c j a

o nieżyjącym członku konspiracji Wiśniewskim Józefie, ps. "Szczerba"

Wiśniewski Józef urodzony 18.03.1897r. w Jastrzębiu k/Lipna syn Walentego i ~~Katarzyny~~ Kowalska był sierżantem 33 pp. w Łomży, ochotnik I-szej wojny światowej, Legionista, Piłsudczyk, Peowiak. W czasie pierwszej wojny światowej ranny dwukrotnie, odznaczony kilkcma medalami. W 1936r. ze względu na zły stan zdrowia po odniesionych ranach, przeniesiony na emeryturę i zamieszkuje wraz z żoną i trojgiem dzieci w Jastrzębiu na gospodarstwie po swoich rodzicach. Rozpoczyna działalność w "Strzelcu" gdzie prowadzi szkolenie przysposobienia wojskowego. Prowadzi także szkolenie w lipnowskim gimnazjum. Jest prezesem lipnowskiego kola P.O.W. We wrzesniu 1939r. Organizuje w Lipnie, Kompanię Obrony Warszawy ze Strzelca i ochotników nie wcielanych do wojska. Czwartego wrzesnia po umundurowaniu kompani prowadzi ją przez Włocławek w kierunku Warszawy. 18-go wrzesnia kompania zostaje rozbita przez lotnictwo niemieckie nad Bzurą, a Wiśniewski dostaje się do niewoli niemieckiej i po kilku dniach ucieka z obozu jenieckiego w Żyrardowie i powraca do Jastrzębia/tj. jeden km. od Lipna/Musi się ukrywać gdyż Niemcy już na drugi dzień po jego powrocie przyszli go aresztować za działalność przedwojenną. Ukrywając się zaraz po powrocie, zaczyna organizować organizację podziemną tj. Związek Walki Zbrojnej. Już w listopadzie 1939r. organizacja liczy kilkunastu działaczy z Lipna i okolicy. Wiśniewski przybiera pseudonim "Szczerba". Łącznikiem między "Szczerbą" a żołnierzami zostaje jego syn Tadeusz, który składa przesięgę 6.01.1940r. i przyjmuje pseudonim "Mały". Tworzy się sztab organizacji. W wykopanej piwnicy pod podłogą ukryta jest podsłuch radiowy. Tu także pisane są rozkazy, meldunki, informacje i ulotki. Nawiązuje kontakt z Gustawem Olszewskim byłym Peowiakiem z Jankowa. W lutym 1940r. nawiązuje kontakt z Germanem Marcinkowskim - szefem Stabu Okręgu "Mazowsze" ps. "Piotr", oraz kom. Okręgu Teodorczykiem ps. "Roman" z 14-go pułku z Włocławka. Powstaje Polska Organizacja Zbrojna a "Szczerba zostaje jej pierwszym komendantem na powiat i miasto Lipno. Zastępcą zostaje Józef Sadowski ps. "Zagończyk" - szefem Stabu zostaje Bolesław Chojnicki ps. "Broniek". Działalność POZ-tu rośnie w siłę i staje się dużą organizacją zbrojną w podziemiu. Powiat zostaje podzielony na rejony. Powstaje biuro dowodów "lewych" potrzebnych dla ukrywających się Polaków, jak i dla "Szczerby" który działa także na terenie Płocka, Sierpca i Mławy tj. na terenie "Mazowsza". "Szczerba" zmienia ciągle miejsce zamieszkania, a w końcu 1941-go roku ukrywa się w Suminie / koło Kikoła / gdzie mieszka w plebanii i pracuje przy robotach ziemnych. Tu odbywają się narady i odprawy. Na odprawy i szkolenia przyjeżdżają komendanci rejonów z całego powiatu, a także i z Okręgu "Mazowsze". O działalności "Szczerby" oprócz syna Tadeusza, wie jego żona i młodszy syn Włodek oraz córka która mieszka w Lipnie i składała przysięgę przybierając ps. "Hanka"

3/1/2

Odprawy w Suminie zabezpieczane są przez t.zw. "Czaty" t.j. wystawienie na drogach dojazdowych do Sumina żołnierzy. Sumin dla ukrywającego się "Szczerby" jest dobrym płaszczem ochronnym, ponieważ Niemiec który zajął majątek, był SS-manem i sprawował pieczę nad całą okolicą. Łącznikiem pomiędzy Sztabem w Lipnie a "Szczerbą" był syn Tadeusz ps. "Mały" który był zatrudniony w warsztacie samochodowym u Niemca w Lipnie i ten dał mu odpowiednie dokumenty na przejazd do Sumina. W pracach rolnych "Szczerba" zatrudnia kilku pracowników, którzy się ukrywają. Kontakt z rejonem Skępe odbywa się przez łącznika - ps. "Staszek" który przywozi i zabiera "pocztę" od małego w Karnkowie na cmentarzu. Dla organizacji w Skępem bardzo ofiarnie pracuje ps. "Stańczyk" Czesław Luliński - u którego ukrywa się "Kmita" - Szef Sztabu Okręgu "Mazowsze". W Skępem drukowana jest prasa podziemna. Na początku miesiąca lipca 1942r. w czasie pełnienia obowiązków służbowych tj. jest pisanie raportu, wszedł żandarm "Szakra" który przyszedł po jednego z ukrywających się pracowników a widząc piszącego na maszynie "Szczerbę" chciał mu zabrać pismo. "Szczerba" wyrzucił żandarma za drzwi zamknął je na klucz, a sam wyskoczył przez okno. Żandarm za uciekającym oddał kilka strzyłów nie trafiając go, który uciekał w stronę stacji kolejowej Ograszka. Wieś Ograszka była dużą kolonią niemiecką. Tu Niemcy zorganizowali pościg za "Szczerbą" który ukrywał się w życie. Aresztowanego i skutego łańcuchami "Szczerbę" zaprowadzono na posterunek żandarmerii w Kikole, skąd wywieziono go do gestapo w Grudziądzu. "Szczerba" nikogo nie wydaje. Na początku sierpnia 1942r. organizacja przekupując żandarmów pomaga "Szczerbie" w ucieczce z gestapo. "Szczerba" nawiązuje kontakt z Czesławem Lulinskim ze Skępego ps. "Stańczykiem" i w lesie Karnkowskim przekazuje mu w obecności Szefa Sztabu "Bronka" wszystkie dokumenty organizacji. Na czatach byli od strony Lipna "Mały" a od strony Skępego "Staszek".

26 sierpnia 1942r. biuro dowodów lewych w Lipnie /Kier. biura Saturnin Giblewski/dostarcza "Szczerbie" jego żonie, "Małemu" i młodszemu synowi Włodkowi dokumenty na nazwiska Malinowskich i przy pomocy organizacji uciekają do Warszawy. Ucieczka się udała, ale cała rodzina w Warszawie musiała się w dalszym ciągu ukrywać, ponieważ Niemcy wysłali do W-wy kapusia aby odnalazł Wiśniewskich. Na terenie Warszawy działalność "Szczerby" jest mi bliżej nieznana. Tu już była ścisła tajemnica. Faktem jest jednak że miał kontakt z organizacją przez Kazimierza Kęzera ps. "Kazik" który w 1941 r. wysłany był z Lipna do szkoły podchorążych w Warszawiedzie był członkiem "Kedywu" i zginął w akcji, został przez rodziców przywieziony do Lipna i pochowany jest na lipnowskim cmentarzu. W 1944r. mieszkając na Pradze przy ulicy Londyńskiej 10 zostaje wcielony do LWP.5 zapas.p.p. z którym to pułkiem w stopniu p.por. przez Łódź -Poznań-Wrocław-Drezno zastaje go maj.

T/11/3

Tu po 9-tym maju 1945r. z rozkazu d-cy pułku zostaje na gospodarstwie rolnym jako zarządca we wsi Ulisdorf k/Bolesławca. Wiśniewskim interesuje się Lipnowski U.B. i pułkowa Informacja, za działalność z przed, i wojennej t.j. w czasów okupacji. W sierpniu 1945r. NKWD przychodzi aresztować Wisniewskiego. W czasie aresztowania, który się nie daje, zostaje ranny w okolicy serca i wywieziony do Legnicy, gdzie w/g dowódcy 5-go p.p. zmarł. Były także pogłoski że został wyleczony i wywieziony do Rosji.

Relację opracował ^{syn} T. Wiśniewski

T. Wiśniewski
Tadeusz Wiśniewski.

Lipno dnia 20 kwietnia 1991r.

R e l a c j a

o niezującym członku konspiracji Wiśniewskim Jósefie, ps. "Szczereba"

Wiśniewski Józef urodzony 18.03.1897r. w Jastrzębiu k/Lipna syn Walentego i ~~Walentyna~~ wd. Kowalaka był sierżantem 33 pp. w Łonży, ochotnik I-szej wojny światowej, Legionista, Piłsudczyk, Peowiak. W czasie pierwszej wojny światowej ranny dwukrotnie, odznaczony kilkoma medalami. W 1936r. ze względu na zły stan zdrowia po odniesionych ranach, przeniesiony na emeryturę i zamieszkuje wraz z żoną i trojgiem dzieci w Jastrzębiu na gospodarstwie po swoich rodzicach. Rozpoczął działalność w "Strzelcu" gdzie prowadzi szkolenie przysposobienia wojskowego. Prowadzi także szkolenie w lipnowskim gimnazjum. Jest prezesem lipnowskiego koła P.O.W. We wrześniu 1939r. organizuje w Lipnie, Kompanię Obrony Warszawy ze Strzelca i ochotników nie wcielanych do wojska. Czwartego września po unundurowaniu kompanii prowadzi ją przez Włocławek w kierunku Warszawy. 18-go września kompania zostaje rozbita przez lotnictwo niemieckie nad Bzurą, a Wiśniewski dostaje się do niewoli niemieckiej i po kilku dniach ucieka z obozu jenieckiego w Żyrardowie i powraca do Jastrzębia/tj. jeden km. od Lipna/Musi się ukrywać gdyż Niemcy już na drugi dzień po jego powrocie przyšli go aresztować za działalność przedwojenną. Ukrywając się zaraz po powrocie, zaczyna organizować organizację podziemną tj. Związek Walki Zbrojnej. Już w listopadzie 1939r. organizacja liczy kilkunastu działaczy z Lipna i okolicy. Wiśniewski przybiera pseudonim "Szczereba". Łącznikiem między "Szczerebą" a żołnierzami zostaje jego syn Tadeusz, który składa przysięgę 6.01.1940r. i przyjmuje pseudonim "Mały". Tworzy się sztab organizacji. W wykopanej piwnicy pod podłogą ukryta jest podsłuch radiowy. Tu także pisane są rozkazy, meldunki, informacje i ulotki. Nawiązuje kontakt z Gustawem Olszewskim byłym Peowiakiem z Jankowa. W lutym 1940r. nawiązuje kontakt z Germanem Marcinkowskim - Szefem Stabu Okręgu "Mazowsze" ps. "Piotr", oraz kom. Okręgu Teodorczykiem ps. "Roman" z 14-go pułku z Włocławka. Powstaje Polska Organizacja Zbrojna a "Szczereba" zostaje jej pierwszym komendantem na powiat i miasto Lipno. Zastępcą zostaje Józef Sadowski ps. "Zagończyk" - Szefem Stabu zostaje Bolesław Chojnicki ps. "Broniek". Działalność POZ-tu rośnie w siłę i staje się dużą organizacją zbrojną w podziemiu. Powiat zostaje podzielony na rejony. Powstaje biuro dowodów "lewych" potrzebnych dla ukrywających się Polaków, jak i dla "Szczereby" który działa także na terenie Płocka, Sierpca i Mławy tj. na terenie "Mazowsza". "Szczereba" zmienia ciągle miejsce zamieszkania, a w końcu 1941-go roku ukrywa się w Suminie / koło Kikoła, gdzie mieszka w plebanii i pracuje przy robotach ziemnych. Tu odbywają się narady i odprawy. Na odprawy i szkolenia przyjeżdżają komendanci rejonów z całego powiatu, a także i z Okręgu "Mazowsze". O działalności "Szczereby" oprócz syna Tadeusza, wie jego żona i młodszy syn Włodek oraz córka która mieszka w Lipnie i składała przysięgę przybierając ps. "Małka"

1/1/52

Władysław Józef urodzony 18.03.1897 r. pseudonim "Szwarc", sierżant 33 p.p. w Łomży, ochotnik pierwszej wojny światowej, "Pocwiak", Legionista, Fizjodonyk. W czasie pierwszej wojny światowej służył dwukrotnie, odznaczony kilkoma odznaczeniami.

W 1936 r. zamieszkuje w Jastrzębia k/Lipna. W Lipnie rozpoczyna działalność w "Strzelcu" gdzie prowadzi szkolenia wojskowe. Prowadzi również szkolenia w Gimnazjum Lidyńskim.

We wrześniu 1939 r. organizuje Kompanię Obrony Warowny na "Strzelcu" i ochotników. Czterdziego września prowadzi kompanię do Włocławka, do Włocławka kompania następuje w mundurach /w szkole powołanej nad Wisłą/, a po dotarciu pod Szachowce następuje walka przez Niemców nad Brwą, Władysław dostaje się do niewoli niemieckiej i po kilku dniach ucieka z obozu jeńczego i powraca do Jastrzębia. Tam się ukrywa gdyż Niemcy na drugi dzień po jego powrocie przysłali go aresztować za działalność z przed wojny.

Ukrywając się zaraz po powrocie zaczyna organizować organizację podziemną - Związek Walki Strajkowej. Już w listopadzie 1939 roku organizacja liczy kilkuset osób. Władysław przybiera pseud. "Szwarc". Zorganizował powiadomienie o kontaktach następuje jego przyjazd do Łomży pseud. "Wazy". Wierzy się ostatek organizacji. W piśmie ukryty jest podatek rodziny. Na terenie placu są roztoczony, meloniki, informacja i ucieki. Nawiązuje kontakt z Górczkiem Głowackim byłym "Pocwiakiem" z Janowa. W lutym 1940 roku nawiązuje kontakt z Górczkiem Głowackim - Szwarcem Sztabu Okręgu "Lanowice" pseud. "Piotr", oraz z Komendantem Okręgu Łodziem pseud. "Kozak". Powstaje Polna Organizacja Strajkowa, a "Szwarc" zostaje jej pierwszym Komendantem na powiat i miasto Lipno. Zastępcą zostaje Józef Szewski pseud. "Zagonyk", a Szwarcem Sztabu zostaje Bolesław Chejański pseud. "Bronck". Działalność POB również w sile i staje się dużą organizacją strajkową w podziemiu.

Zostają zorganizowane rejony, a także biuro "Larych" dowodów i dokumentów potrzebnych dla ukrywających się Polaków, jak i dla "Szwarc", który działał także na terenie Płocka, Międzybuzia i Ławy t.j. na terenie Okręgu "Lanowice". Działalność "Szwarc" na w/w terenie jest bliżej nie znana. "Szwarc" miał ciągle miejsce zamieszkania - ukrywa się. Ukrywa się w miejscowości Ławy, gdzie mieszka w plebanii, a pracuje w najgłębszym ukryciu aby nie dostać pracy. "Szwarc" w dalszym ciągu rozwija działalność organizacji. W czasie odbywają się narady, odprawy, oraz szkolenia wojskowe.

11/63

Odprawy w Suminie zabezpieczane są przez t.zw. "Czaty" t.j. wystawienie na drogach dojazdowych do Sumina żołnierzy. Sumin dla ukrywającego się "Szczerby" jest dobrym płaszczem ochronnym, ponieważ Niemiec który zajął majątek, był SS-manem i sprawował pieczę nad całą okolicą. Łącznikiem pomiędzy Sztabem w Lipnie a "Szczerbą" był syn Tadeusz ps. "Mały" który był zatrudniony w warsztacie samochodowym u Niemca w Lipnie i ten dał mu odpowiednie dokumenty na przejazd do Sumina. W pracach rolnych "Szczerba" zatrudnia kilku pracowników, którzy się ukrywają. Kontakt z rejonem Skępe odbywa się przez łącznika - ps. "Staszek" który przywozi i zabiera "pocztę" od małego w Karnkowie na cmentarzu. Dla organizacji w Skępem bardzo efektywnie pracuje ps. "Stańczyk" Czesław Luliński - u którego ukrywa się "Kmita" - Szef Sztabu Okręgu "Mazowsze". W Skępem drukowana jest prasa podziemna. Na początku miesiąca lipca 1942r. w czasie pełnienia obowiązków służbowych tj. jest pisanie raportu, wszedł żandarm "Szakra" który przyszedł po jednego z ukrywających się pracowników a widząc piszącego na maszynie "Szczerbę" chciał mu zabrać pismo. "Szczerba" wyrzucił żandarma za drzwi zamknął je na klucz, a sam wyskoczył przez okno. Żandarm za uciekającym oddał kilka strzyków nie trafiając go, który uciekał w stronę stacji kolejowej Ograstka. Wiśń Ograstka była dużą kolonią niemiecką. Tu Niemcy zorganizowali pościg za "Szczerbą" który ukrywał się w zycie. Aresztowanego i skutego łańcuchami "Szczerbę" zaprowadzono na posterunek żandarmerii w Kikole, skąd wywieziono go do gestapo w Grudziądzu. "Szczerba" nikogo nie wyjawia. Na początku sierpnia 1942r. organizacja przekupując żandarmów pomaga "Szczerbie" w ucieczce z gestapo. "Szczerba" nawiązuje kontakt z Czesławem Lulinakiem ze Skępego ps. "Stańczykiem" i w lesie Karnkowskim przekazuje mu w obecności Szefa Sztabu "Bronka" wszystkie dokumenty organizacji. Na czatach byli od strony Lipna "Mały" a od strony Skępego "Staszek"

26 sierpnia 1942r. biuro dowodów lewych w Lipnie /Kier. biura Saturnin Giblewski/ dostarcza "Szczerbie" jego żonie, "Małemu" i młodszemu synowi Włodkowi dokumenty na nazwiska Malinowszczy i przy pomocy organizacji uciekają do Warszawy. Ucieczka się udała, ale cała rodzina w Warszawie musiała się w dalszym ciągu ukrywać, ponieważ Niemcy wysłali do W-wy kapusia aby odnalazł Wiśniewskich. Na terenie Warszawy działalność "Szczerby" jest mi bliżej nieznana. Tu już była ścisła tajemnica. Faktem jest jednak że miał kontakt z organizacją przez Kazimierza Kółera ps. "Kazik" który w 1941 r. wysłany był z Lipna do szkoły podchorążych w Warszawiegdzie był członkiem "Kedywu" i zginął w akcji, został przez rodziców przywieziony do Lipna i pochowany jest na lipnowskim cmentarzu. W 1944r. mieszkając na Pradze przy ulicy Londyńskiej 10 zostaje wcielony do LWP. 5 szp. p.p. z którym to pułkiem w stopniu p.por. przez Łódź - Poznań - Wrocław - Drezno sastaaje go maj.

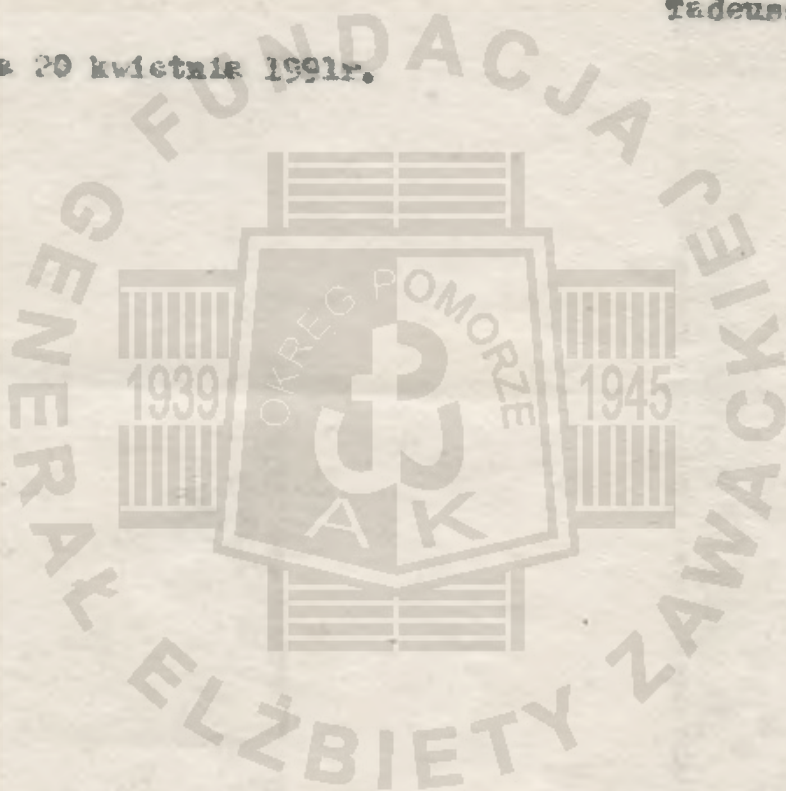
T.H.H. (X)

Tu po 9-tym maju 1945r. z rozkazu d-cy pułku zostaje na gospodarstwie
rolnym jako zarządca we wsi Ulisdorf k/Bolesławca. Wiśniewskim intere-
suje się Lipnowski U.B. i pułkowy Informacja, za działalność z przed-
i wojennej t.j. w czasów okupacji. W sierpniu 1945r. NKWD przychodzi
aresztować Wiśniewskiego. W czasie aresztowania, który się nie daje,
zostaje ranny w okolicy serca i wywieziony do Legnicy, gdzie w/g
dowódcy 5-go p.p. zmarł. Były także pogłoski że został wyleczony i
wywieziony do Rosji.

Relację opracował T. Wiśniewski

.....
Tadeusz Wiśniewski.

Lipno dnia 20 kwietnia 1991r.

+ + Wiśniewski Józef urodzony 18.03.1897 r. pseudonim "Szczerba" - sierżant 33 pp. w Łomży - ochotnik pierwszej wojny światowej - "Peowiak", Legionista, Piłsudczyk, w czasie pierwszej wojny światowej ranny dwukrotnie, odznaczony kilkoma medalami. W 1936 r. zamieszkuje w Jastrzębiu k/Lipna. W Lipnie rozpoczyna działalność w "Strzelcu" gdzie prowadzi szkolenie wojskowe. Prowadzi również szkolenie w Gimnazjum lipnowskim.

We wrześniu 1939 r. organizuje Kompanię Obrony Warszawy ze "Strzelca" i ochotników. Czwartego września prowadzi kompanię do Włocławka. WE Włocławku kompania zostaje umundurowana w szkole powszechnej nad Wisłą/ a po dotarciu pod Sochaczew zostaje rozbita przez Niemców nad Bzurą. Wiśniewski dostaje się do niewoli niemieckiej i po kilku dniach ucieka z obozu jenieckiego i powraca do Jastrzębia. Musi się ukrywać gdyż Niemcy na drugi dzień po jego ~~ucieczce~~ ^{powrocie} przyszli go aresztować za działalność z przed wojny. Ukrywając się zaraz po powrocie zaczyna organizować organizację podziemną - Związek Walki Zbrojnej. Już w listopadzie 1939 r. organizacja liczy kilkunastu działaczy. Wiśniewski przybiera pseud. "Szczerba". Łącznikiem pomiędzy nim a żołnierzami zostaje jego syn Tadeusz pseud. "Mały". Tworzy się sztab organizacji. W piwnicy ukryty jest podsłuch radiowy. Tu także pisane są rozkazy, meldunki, informacje i ulotki. Nawiązuje kontakt z Gustawem Olszewskim byłym "Peowiakiem" z Jankowa. W lutym 1940 r. nawiązuje kontakt z Germanem Marcinkowskim - Szefem Sztabu Okręgu "Mazowsze" pseud. "Piotr" oraz z komendantem Okręgu, Teodorczykiem pseud. "Roman". Powstaje Polska Organizacja Zbrojna a "Szczerba" zostaje jej pierwszym Komendantem na powiat i Miasto Lipno. Zastępcą zostaje Józef Sadowski pseud. "Zagończyk" a Szefem Sztabu zostaje Bolesław Chojnicki - pseud. "Broniek". Działalność P.O.Z. rośnie w siłę i staje się dużą organizacją zbrojną w podziemiu. Zostają zorganizowane rejony a także biuro lewych dowodów i dokumentów potrzebnych dla ukrywających się Polaków, jak i dla "Szczerby", który działa także na terenie Płocka, Sierpca i Mławy tj. na terenie Okręgu "Mazowsze". Działalność "Szczerby" na w/w terenie jest mi bliżej nieznana. "Szczerba" zmienia ciągle miejsce zamieszkania-ukrywania się. Ukrywa się w miejscowości Sumin, gdzie mieszka w plebanii a pracuje w majątku aby mieć dokumenty pracy. "Szczerba" w dalszym ciągu rozwija działalność organizacji. W Suminie odbywają się narady, odprawy oraz

7/11/9

szkolenia wojskowe. Odprawy te zabezpieczane są przez tzw. czaty, t.j. przez wystawienie na drogach dojazdowych do Sumina żołnierzy. Łącznik "Mały" zatrudniony w Lipnie w warsztacie samochodowym u Niemca jest bardzo często wykorzystywany w organizacji. W pracach rolnych "Szczerba" zatrudnia kilku pracowników, którzy muszą się ukrywać. Kontakt z rejonem Skępe prowadzony jest przez łączników: - z Lipna "Małego" a ze Skępego - łącznika "Staszka" - Kazimierza Trojanowskiego. W Skępem dla organizacji pracuje Czesław Luliński pseud. "Stańczyk" u którego ukrywa się "Kmita" - Szef Sztabu okręgu "Mazowsze". Na początku m-ca lipca 1942 r. w czasie pełnienia obowiązków konspiracyjnych zostaje aresztowany "Szczerba". Udaje mu się uciec z rąk żandarma tz. "Sakrę" który w pogoni za "Szczerbą" oddaje kilka strzałów. "Szczerba" ucieka w kierunku kolonii niemieckiej Ograszka. Tu Niemcy pracujący w polu dosiadają koni i ujmują "Szczerbę" ukrywającego się w zytach. Aresztowanego i skutego łańcuchami "Szczerbę" wywieziono do gestapo w Grudziądzu. "Szczerba" nikogo nie wyda. Na początku sierpnia 1942 r. organizacja ułatwia "Szczerbie" ucieczkę z gestapo w Grudziądzu. "Szczerba" nawiązuje kontakt przez łączników z Cz. Lulińskim i przekazuje mu w lesie karnkowskim wszystkie dokumenty organizacji.

26 sierpnia 1942 r. "Szczerba" z żoną i synami Tadeuszem i Włodzimierzem przy pomocy organizacji uciekają do Warszawy i otrzymują dokumenty na nazwisko Malinowski. Przy przekazywaniu dokumentów organizacji obecny był Szef Sztabu - "Broniek" a na czatach byli "Mały" i "Staszek".

Ucieczka "Szczerby" i jego rodziny udała się. W dalszym ciągu jednak muszą się ukrywać bo Niemcy wysłali kapusia aby odnalazł rodzinę Wiśniewskich. Na terenie Warszawy działalność "Szczerby" jest mi bliżej nieznana. Faktem jest, że miał kontakt z Komendą Główną Armii Krajowej i dla niej pracował. Miał także kontakt z "Kazikiem" tj. K. Kelerem, który był wysłany z Lipna przez "Szczerbę" do Warszawy - Komendy Głównej Armii Krajowej gdzie był członkiem "Kedywu". W 1944 r. mieszkając na Pradze Wiśniewski zostaje wcielony do 5-go Zapasowego Pułku Piechoty, z którym to pułkiem w stopniu podporucznika Wojska Polskiego - przez Łódź - Poznań - Wrocław - dochodzi pod Drezno. Tu po 9-tym maju 1945 r. zostaje z rozkazu dowódcy pułku na majątku/gospodarstwie rolnym we wsi Ulisdorfie pod Bolesławcem.

7/14/10

Wiśniewskim interesuje się U.B. i NKWD za działalność przedwojenną i okupacyjną. W sierpniu 1945 r. Wiśniewskiego aresztuje NKWD. W czasie aresztowania zostaje ranny i wywieziony do Legnicy, gdzie w/g pogłosek zmarł. Były także inne pogłoski a między nimi, że został wywieziony na Sybir.

Sygn. Wiśniewskiego prof. J.

Maty
J. J.

5/11/11
Kurska

Józef Wiśniewski

Józef Wiśniewski, pseud. "Szczerba", urodził się w rodzinie chłopskiej we wsi Jastrzębie k/Lipna w roku (?). Był sierżantem rezerwy. W kwietniu 1940 r. został mianowany pierwszym komendantem Obwodu Lipno, krypt. "Ałun", później "Kuźnia", "Postój".

W lipcu 1942 r. został aresztowany, lecz dzięki pomocy zorganizowanej przez Czysława Lulińskiego, ps. "Stańczyk", i Sadowskiego Józefa, ps. "Zagończyk", Wiśniewski został uwolniony i wraz z rodziną uszedł do Warszawy. Wywołało to gwałtowne wzmożenie terroru ze strony Niemców.

Rel. Klubiński Zbigniew, Sadowski Józef

Władysław Drzewiecki

117. Kwiecień

szczerba
Józef Wiśniewski (1897-1945), pseud. "Szczerba",
Komendant POW, Lipnowska,
Komendant POW Obwód Lipno. Urodził się 1897 w Jastrzębie
głównie prowadził gospodarstwo rolne. Po wojnie przeszedł
okupacji niemieckiej aresztowany przez NKWD. W czasie
okupacji został zamieszkały w ~~szczerba~~ Kwiecień
do Lipnicy k/Lipno 20 sierpnia 1945 r.

Kontrolowano ze spieraniem H. Drzewieckiego.

HMM

Przegląd działalności Józefa Wiśniewskiego

1/1/12

W 1940 r. ojciec Józef Wiśniewski wraz w przebrańcu zaczął gdzieś potajemnie chodzić - powiedział mi że spotyka się z oficerami z Torunia u pana Pitatowskiego - rybaka, który mieszkał nad jeziorami Kikot'sko-Sumieńskimi. W domu naszym ojciec w pokoju środkowym pod piecem wyjął deski - zbija je razem - obit blachę, tak że wysunął blachę 2 cm nad deskami - od środka przybił ruchomą listwę obrotową. W ten sposób mogliśmy słyszeć na podwórku. Był schron - zdobył radio - słuchał listwy Londynu. Ja słuchając radia, zapisywałam w skrócie na kartce wiadomości - wtedy tam się na pewno i z wiadomościami jeździłam po wsiach i przekazywałam wiadomości. Gdy pogoda nie pozwoliła mi wrócić w jeden dzień nocowałam tam - sypiać - na drutach robot - Ojciec dowiedział się że nasz mając wysiedlić z domu - Pitatowski załatwił ojcu pracę przy melioracji majątku, Sumień - w gminie Kikot - Wiśniewski podpisał umowę przy melioracji pod nazwiskiem Szmyt - Wynajęli mieszkanie w plebanii w Sumieniu. Długoż było żeby bracia przywieśli coś do spawania - Zastali ojca przy ludzkiej kuchenii z cegiel - Szybko znaleźli się robotnicy - Tacy którzy niestety przesładowali - I tak ojciec stał się organizatorem - A.K.

W lipcu 1942 r. podjechał wieczorem - postawił rower

3/11/13

pod oknem ojciec czytał rozkaz, ja krzyknąłem
wskazałem na okno - ale niemiłe były szybki
i szybko wkroczył do pokoju - ojciec wzięty rozkaz
i włożył do ust - ~~ojciec~~ niemiłe chciał papier
wytwarzać z ust ojca. Ale ojciec kopnął niemiła
w krak i go pchnął - Sam uciekł - kierując
się w stronę dworca - niemiłe zaczął go gonić
choć nie było wysokie i ojca było widać -
niemiłe zaczął strzelać - trafił w głowę - zakwa-
rnego zaprowadził na posterunek kirkolki -
Sam wieczorem z kłutego w kolejony dostar-
czyli do funduszu - Ale okrowcy dali
znać i do więzienia dostarczyli dowody osobiste
na nazwisko "Malinowscy". Do Warszawy doje-
chali, każdy w innym wagonie - na dworcu
dali w Warszawie już na nich czekali okrowcy
i każdego umieścili w innym mieszkaniu -
nie udało być im się widywać - Kazimierz
Kiełce ojca umieścić w domu "Starców spe-
cjalnej troski" na Saskiej Kępie - ojciec nie
tylko był wóznym, a także łącznikiem z ich
rodzinami - I tak było do powstania War-
szawskiego -

Relacje Haliny Poltowskiej.
córki Józefa Wisniewskiego.

Powstanie upadło - myślę że Rosjanom zależało
 na tym żeby upadło - zaraz po ich zaszli aresztowa-
 nie Niemców i potajemnie Polaków, wywozili do
 lasów i rozstrzelali w jedne groby kładli polaków
 i Niemców - Niemców kładli na wiezki - Brat
 Włodk Wiśniewski dostał się do niewoli do Ka-
 mieniotomów. wie palił nice papierosy zmieniał
 na chleb - z lagron po pół roku napisał do mnie
 Postatał mi paczkę - Dużo się poprosiło bo nie
 zwracam pod uwagę że paczka musi bardzo dłu-
 go iść do adresanta - zaraz postatał mi drugą
 twzglądniąję żywność wędzoną i trochę suchszą
 z Warszawy ludzie zaczęli wyjeżdżać na wieś
 jak dowiedzieli się od brata ojciec zebrał
 akowców i ruszył do Berlina - Szli nocami przez
 lasy - Zdoyleli mikrofon jak opowiadał portucyzik
 Stara, ojciec mówił kawał - kampaia spiewane
 piosenki - Ale nie doszli do Berlina bo Berlin
 padł - ojciec dostał rozkaz kierować się do ~~Bolesławca~~
 Bolesławca - Tam objął ojciec miły z rozkazem
 uporzdkowanie i oddać Rosjanom. Nگیk było
 dużo - zatrudnił parę Niemców (autochtanów)
 i kazal im trochę oddać ludziom - niechciał
 dać Rosjanom, po tygodniu Niemiec w ubraaniu
 Rosjana majora - Gdy samochody z Bolesławca
 jechały do Warszawy, to ojciec kazał im iak z
 powrotem będą jechać przyjechać do Lipna i
 zabrac mnie i moją matkę do Bolesławca -

W Bolesławcu w ubraaniu ruskiu - oficera byi -
 major yszwiskiem Borkiewicz - Bardzo uniknł
 mnie - Podobiesz byi z Bydgoszczy i tam wysy-
 łal samochody z kradzionymi niemiecmi mebla-
 mi, nazywał się Borkiewicz - Był to rok 1945 -
 Ojciec miał wypadek - to znaczy - chwycił się linki
 windy która mogła przewozić na parter - winda
 ruszyła i chwyciła ojca za nogę, ale lekko
 pokaleczyła nogę, bo zaraz na krzyk ojca - zatrzyma
 ła windę - Ale dzura w cholewie była dość
 duża - Ja dwa dni przedzj samochodem staram
 się do Biedruska - a dalej samochodem do
 Wocławka - wynajędam doroszkę do Lipna -
 Bardzo córki się wieszyły - same dość młode
 pomagady przy zwierach - Borkiewicz kazał ojca
 szeregowcowi (ruskiemu) zabić ojca - a to się
 stało na samochodzie gdy rajantów odbierali
 polakom węgry i cała ~~wojska~~ w Bolesławcu -
 matka napisała list który szedł 2 tygodnie -
 Kula trafiła go w żołądek - przewieźli go do
 Legnicy - tu zrobili operacje (niemcy bo lekarzy
 polaków nie było - i podał mi już się nie
 obudził po operacji - Ja pojechałam po dwóch
 miesiącach - Pochowany na cmentarzu ko-
 munistycznym, pod numerem 54 w książce cmenta-
 rnej - zarejestrowany jako wojskowy -

Halina Polikowska
 Toruń 12. II. 2003r

Jestem córką Józefa Wiśniewskiego który w 1940r złożył
organizację - Zw. Ar. Zbrojnej w Lipnie. O jego działal-
ności piszę w książkach. W 1942r. musiał wraz z żoną
i synami uciekać do Warszawy gdzie i tam działał
konspiracyjnie. W 1945r zginął z rąk Rosjanów. -

Zastępy mojego ojca mają odznaczenia a mój ojciec
choćby tylko zrobić dla ojczyzny nie ma żadnego
odznaczenia. Uważam że choć pośmiertnie powi-
nień być odznaczony. Wiem że brat mój Tadeusz
Wiśniewski przed swoją śmiercią (24 listop. 1993r.)

przeżył starania w tej sprawie. Dziś dopiero do-
medytowałam się że żona mojego brata w trzy tyg-
odnie po śmierci brata otrzymała telefon od pana
Michalskiego że 3 maja 1994r. ojciec mój miał
pośmiertnie być odznaczony. -

Proszę bardzo przychylić się załatwić tę
sprawę i wyjaśnienie skierować pod adres

Politowsko Halina - Forum

Parkowa 20 m 1.

tel. 654-70-82.

Politowsko Halina.

Kopie przekazane Panu prof. Henrykowi
Osobnicie p. H. Politowskiej inspr. 0 M. maj 99
19

JÓZEF WIŚNIEWSKI

„Szczerba”
(1897 - 1945)

Członek POW, legionista. Komendant Polskiej Organizacji Zbrojnej „Znak”, późniejszej Armii Krajowej.

Urodził się w dniu 18 marca 1879r. we wsi Jastrzębie. Był synem Walentego i Walentyny z Kowalskich. Uczył się w Lipnie i Łomży. Służył w 33 pułku piechoty w Łomży. Brał udział w I wojnie światowej, dwukrotnie ranny, odznaczony kilkoma medalami. Uczestniczył w wojnie polsko-rosyjskiej 1920 roku. W 1936 r., ze względu na stan zdrowia, przeniesiony na emeryturę. Zamieszkał z żoną i trojgiem dzieci w gospodarstwie rolnym w Jastrzębiu. Tu rozpoczął działalność polityczną w „Strzelcu”, gdzie prowadził przysposobienie wojskowe. Szkolił także młodzież w lipnowskim gimnazjum.

Był prezesem koła POW w Lipnie. We wrześniu 1939r. z członków „Strzelca” zorganizował w Lipnie Kompanię Obrony Warszawy. 4 września poprowadził ją przez Włocławek do Warszawy. 18 IX Oddział ten został rozбитý nad Bzurą, a Józef Wiśniewski dostał się do niewoli niemieckiej i po kilku dniach uciekł z obozu jenieckiego. Powrócił do Jastrzębia, gdzie musiał ukrywać się przed Niemcami.

Wkrótce włączył się w działalność konspiracyjną w powiecie lipnowskim. W listopadzie 1939r. zorganizował organizację podziemną POZ „Znak”, przemianowaną później w Związek Walki Zbrojnej i Armię Krajową. Poszukiwany przez Niemców musiał ciągle zmieniać miejsce zamieszkania. W końcu 1941r. ukrywał się na plebanii w Suminie, gdzie pracował przy robotach ziemnych. Tu odbywał narady i odprawy z komendantami rejonów.

7 lipca 1942r. został aresztowany. Skutego łańcuchami doprowadzono na posterunek żandarmerii w Kikole, skąd wywieziony został do więzienia do Grudziądza. „Szczerba” nikogo nie wydał. Na początku sierpnia 1942r., po przekupieniu żandarmów, uciekł z więzienia.

Wrócił na teren powiatu lipnowskiego. Tu w lesie karnkowskim przekazał dokumenty organizacji Czesławowi Lulińskiemu „Stańczyk”. 26 sierpnia 1942r. otrzymał dokumenty na nazwisko Malinowski i udał się z rodziną do Warszawy. Tu dalej prowadził działalność konspiracyjną, nawiązał kontakt z Kazimierzem Kellerem „Kazik”, członkiem AK.

W 1944r. zamieszkał przy ulicy Londyńskiej 10 na Pradze. Wkrótce został wcielony do LWP, do 5 zapasowego pułku piechoty, z którym przeszedł szlak bojowy przez Łódź, Poznań, Wrocław do Drezna jako podporucznik. Po 9 maja 1945r. z rozkazu dowódcy pułku, został na gospodarstwie rolnym jako zarządca we wsi Ulisdorf.

Wiśniewskim zainteresował się Urząd Bezpieczeństwa w Lipnie. W sierpniu 1945r. został aresztowany przez NKWD. W czasie aresztowania został ranny w okolice serca i wywieziony do Legnicy. Tam umiera 26 sierpnia 1945r.

5/11/18

Zastępcą Józefa Wiśniewskiego - pseudonim „ Szczerba ” - został Józef Sadowski - pseudonim „ Zagończyk ” - i był komendantem rejonu Lipno. Ja zostałam łączniczką i wszelkie rozkazy oraz ulotki przekazywałam Bolkowi Chojnickiemu. Pamiętam, że Bolek Chojnicki przekazywał mi pocztę od Lubińskiego - pseudonim „ Stańczyk ”, którą ja oddawałam bratu „ Małemu ” lub bratu młodszemu, a ci dostarczali pocztę „ Szczerbie ”.

W 1941 roku za staraniem organizacji ojciec mój dostał osobiste dokumenty na nazwisko Szmyt i zameldował się w gminie Kikół pow. Lipno. Z matką i braćmi moimi zamieszkał w Suminie w plebanii. Podjął pracę przy melioracji w Suminie, zatrudniając ludzi z organizacji. U komendanta „Szczerby” zapoznałam Franciszkę Marcinkowską - pseudonim „Obca”, pracującą jako tłumaczka języka angielskiego - i jej męża Maksymiliana Marcinkowskiego - pseudonim „Szary” zamieszkałych w Trzebiegoszczu pow.Lipno. Przychodził także Józef Watkowski - pseudonim „Bojan” - zamieszkały w Lipnie.

W 1942 roku ojca aresztowano i przewieziono do Grudziądza, skąd staraniem organizacji ojciec uciekł. „Szczerba” przedostał się do Warszawy zabierając ze sobą żonę i dwóch synów. Mnie przydzielono pod rozkazy Józefa Sadowskiego - pseudonim „Zagończyk” - którego w 1943 roku w maju Niemcy aresztowali. Mnie przydzielono pod komendę Leszczyńskiego - pseudonim „Wąż”, który zamieszkiwał w Lipnie w koszarach. Zaczęły się aresztowania, które nie miały nic wspólnego z aresztowaniem Wiśniewskiego.

Miejscowi Niemcy coraz więcej zagrażali Polakom. Ja stałam musiałam zmieniać miejsce zamieszkania. Moimi trzema córkami opiekowała się moja ciotka - siostra ojca.

Po aresztowaniu Stanisława Leszczyńskiego przesłano mnie pod komendę Kilanowskiego - pseudonim „Okoń” - zamieszkałego w Lipnie.

I tak w ciągłym strachu i niebezpieczeństwie dotrwałam do końca wojny. Lipno zostało wyzwolone 22 stycznia 1945 roku przez wojska polskie.

Toruń, dnia

(Halima Politowska
& d. Wiśniewska)
Hf

1/2. Dokumenty dotyczące reletora:
Wisniewski Józef

1. Pismo szefa sądownictwa ppłk. Waluzynicza do mjr. Bonkiewicza, kserokop. oryg. k. 1 s. 1
2. Leg. nr 14-34-260 sk 4 z urodzonego J. Wisniewskiego poimniestnie, kserokop. oryg. k. 1 s. 2

M.p. dnia 7

(1)

dnia 7-09-45

1/12/1

D O

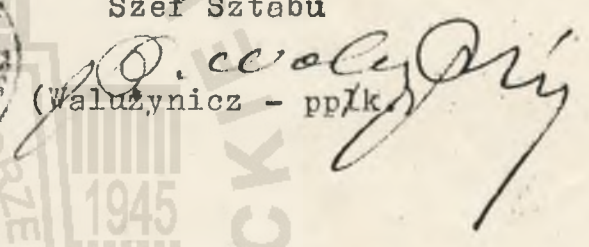
Obywatela Majora B O R K I E W I C Z A

w U l i s d o r f i e . .

W związku z tragiczną śmiercią ppor. W I S Z N I E W S K I E
G O Józefa proszę o umożliwienie jego żonie Marii i synowi Tadeuszo-
wi zabrać wszystkie rzeczy, które posiadał ś.p.ppor. Wiszniewski.
O tym, co posiadał ś.p.ppor. Wiszniewski, powie Ob. Majorowi ppor. Zajac.
Jednocześnie proszę wydać dla syna ś.p.ppor. Wiszniewskiego broń i amu-
nicję.

Szef Sztabu

(Waluzynicz - ppłk.)

RZECZPOSPOLITA POLSKA

POSTANOWIENIEM

z dnia 19 maja 1994 r.

LEGITYMACJA

Pan WIŚNIEWSKI

Józef s. Walentego

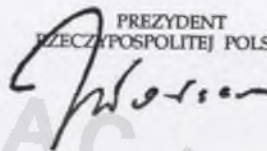
Nr 14-94-260

odznaczony/a został/a
p o ś m i e r t n i e
KRZYŻEM
ARMII KRAJOWEJ

Warszawa

dnia 19 maja 1994 r.

PREZYDENT
RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ

II. Materiały uzupełniające relację -
- Wiśmiewski Józef

1. art. "Zacni obywatele Lipna i okolic",
Gazeta Sopotowska, nr 10 z 1.03. 1992, oryg. k. 1 s. 1
2. Brenda W. de. Krajewski, biogram "Wiśmiewski
Józef", [w:] Słow. biograficzny konspiracji
pomorskiej 1939-1945, Toruń 1996,
cz. 2, s. 178-179, kserokop. k. 2 s. 2-3
3. "Wiśmiewski Józef", [w:] Specjalni 2,
Jastrzębia wieś..., Włocławek 2002,
s. 121-122, kserokop. k. 2 s. 4-5

GAZETA LIPNOWSKA

PISMO SPOŁECZNO-KULTURALNE
TOWARZYSTWA MIŁOŚNIKÓW ZIEMI DOBRZYŃSKIEJ

NR 10

LIPNO, 1 MARCA 1992 R.

ISSN 866-317

ROK IV

ZACNI OBYWATELE LIPNA I OKOLIC

Tadeusz Chojnicki i Zenon Gózdź

JÓZEF WIŚNIEWSKI „SZCZERBA”

1897 – 1945

Członek POW, legionista. Komendant Polskiej Organizacji Zbrojnej „Znak”, późniejszej Armii Krajowej.

Urodził się w dniu 18 marca 1879 r. we wsi Jastrzębie. Był synem Walentego i Walentyny z Kowalskich. Uczył się w Lipnie i Łomży. Służył w 33 pułku piechoty w Łomży. Brał udział w I wojnie światowej, dwukrotnie ranny, odznaczony kilkoma medalami. Uczestniczył w wojnie polsko-rosyjskiej 1920 roku. W 1936 r., ze względu na stan zdrowia, przeniesiony na emeryturę. Zamieszkał z żoną i trojgiem dzieci w gospodarstwie rolnym w Jastrzębiu. Tu rozpoczął działalność polityczną w „Strzelcu”, gdzie prowadził przysposobienie wojskowe. Szkolił także młodzież w lipnowskim gimnazjum.

Był prezesem koła POW w Lipnie. We wrześniu 1939 r. z członków „Strzelca” zorganizował w Lipnie Kompanię Obrony Warszawy. 4 września poprowadził ją przez Włocławek do Warszawy. 18.IX. Oddział ten został rozbity nad Bzurą, a Józef Wiśniewski dostał się do niewoli niemieckiej i po kilku dniach uciekł z obozu jenieckiego. Powrócił do Jastrzębia, gdzie musiał ukrywać się przed Niemcami.

Wkrótce włączył się w działalność konspiracyjną w powiecie lipnowskim. W listopadzie 1939 r. zorganizował organizację podziemną POZ „Znak”, przemianowaną później w Związek Walki Zbrojnej i Armię Krajową. Poszukiwany przez Niemców musiał ciągle zmieniać miejsce zamieszkania. W końcu 1941 r. ukrywał się na plebanii w Suminie, gdzie pracował przy robotach ziemnych. Tu odbywał narady i odprawy z komendantami rejonów.

7 lipca 1942 r. został aresztowany. Skutego łańcuchami doprowadzono na posterunek żandarmerii w Kikole, skąd wywieziony został do więzienia do Grudziądza. „Szczereba” nikogo nie wydał. Na początku sierpnia 1942 r., po przekupieniu żandarmów, uciekł z więzienia.

Wrócił na teren powiatu lipnowskiego. Tu w lesie karnkowskim przekazał dokumenty organizacji Czestawowi Lulińskiemu „Stańczyk”. 26 sierpnia 1942 r. otrzymał dokumenty na nazwisko Malinowski i udał się z rodziną do Warszawy. Tu dalej prowadził działalność konspiracyjną, nawiązał kontakt z Kazimierzem Kellerem „Kazik”, członkiem AK.

W 1944 r. zamieszkał przy ulicy Londyńskiej 10 na Pradze. Wkrótce został wcielony do LWP do 5 zapasowego pułku piechoty, z którym przeszedł szlak bojowy przez Łódź, Poznań, Wrocław do Drezna jako podporucznik. Po 9 maja 1945 r., z rozkazu dowódcy pułku, został na gospodarstwie rolnym jako zarządca we wsi Ulisendorf.

Wiśniewskiemu zainteresował się Urząd Bezpieczeństwa w Lipnie. W sierpniu 1945 r. został aresztowany przez NKWD. W czasie aresztowania został ranny w okolicy serca i wywieziony do Legnicy. Tam umiera 26 sierpnia 1945 r.

ŚWIĘTO NIEPODLEGŁOŚCI

Obchody Dnia Niepodległości w Lipnie miały charakter uroczysty i podniosły.

W dniu 11 listopada w godzinach popołudniowych rozpoczęły się mszą świętą koncelebrowaną w intencji Ojczyzny w kościele Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny a odprawił ją proboszcz Franciszek Cieślak, koncelebrantami byli ks. prof. Zbigniew Szygenda i ks. Stefan Maćczak.

Homilię wygłosił ks. Zbigniew Szygenda, zaś historię walk o niepodległość na terenie ziemi dobrzyńskiej przedstawił mgr Kazimierz Skarżyński — z-ca dyrektora Liceum Ogólnokształcącego. W szczerze wypełnionym kościele WNMP podczas mszy świętej grała orkiestra dęta Lipnowskiego Domu Kultury pod kierunkiem kapelmistrza Daniela Rykowskiego.

W kościele wystawiona była makieta Pomnika Niepodległości 1918—1920 wykonana przez Stanisława Głowackiego — dyrektora Lipnowskiego Domu Kultury.

Pieśnią „Boże coś Polskę” zakończyła się nabożna uroczystość w kościele. Po mszy wszyscy zebrani wraz z pocztami sztandarowymi, grupą radnych Rady Miejskiej, Obywatelskim Komitetem Odbudowy Pomnika Nie-

podległości w rytmie granej przez orkiestrę LDK „Brygadę” przeszli do parku na miejsce odbudowy Pomnika Niepodległości.

Uroczystość przed odbudowanym pomnikiem rozpoczęła się odegraniem hymnu narodowego „Jeszcze Polska nie zginęła”. Okolicznościowe przemówienia wygłosili: Jan Ramza — przewodniczący Obywatelskiego Komitetu Odbudowy Pomnika Niepodległości, Ryszard Paprota — Burmistrz Miasta oraz płk Ryszard Zwoliński — szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego.

Treść aktu erekcyjnego odczytał Ryszard Kiniorski — z-ca przewodniczącego OKOPN — syn budowniczego pomnika w roku 1930. A oto treść aktu:

„11 listopada 1990 roku w dniu 72 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości, po Mszy św. sprawowanej w intencji Ojczyzny, zainaugurował swoją działalność Obywatelski Komitet Odbudowy Pomnika Niepodległości.

Celem 27 osobowego Obywatelskiego Komitetu było zebranie funduszy społecznych i odbudowa zniszczonego przez Niemców w 1939 roku pomnika. Pierwotny pomnik został odsonięty w 10 rocznicę zwycięstwa Polski w wojnie z bolszewikami dnia 11 listopada 1930 roku.

Pomnik został odbudowany z następującymi zmianami:

- na zwieńczeniu zamiast orła — symbolu POW umieszczono godło państwowe z lat 1918—1920,
- pod godłem zamiast symboli wojskowych umieszczono płaskorzeźbę głowy ówczesnego Naczelnika Państwa marszałka Józefa Piłsudskiego.

Wmurowanie niniejszego aktu erekcyjnego nastąpiło 11 listopada 1991 r., w dniu 73 rocznicy Odzyskania Niepodległości przez Polskę.

Po uroczystej Mszy św. z miejscowego kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny przemaszerował pochód ulicami Józefa Piłsudskiego i Tadeusza Kościuszki do parku miejskiego, miejsca ustawienia pomnika. Tu w obecności zebranych mieszkańców miasta aktu wmurowania dokonali:

Jan Ramza — Przewodniczący Obywatelskiego Komitetu Odbudowy,
Sylwester Śmigiel — Wojewoda Włocławski,
Franciszek Cieślak — Dziekan Lipnowski,
Jerzy Ryskowski — Przewodniczący Rady Miejskiej,
Ryszard Paprota — Burmistrz Miasta Lipna,
płk Bogusław Zwoliński — Szef W.Sz.W. we Włocławku,
Kazimierz Trojanowski — szef wykonawstwa i montażu,
Ryszard Kiniorski — syn budowniczego pierwszego pomnika.

Wykonując wolę pierwszych budowniczych pomnika, odwołujemy się do słów burmistrza Miasta Lipna z roku 1930 Zygmunta Uzarowicza wyrażającego nadzieję „... że pomnik będzie stał na wieki jako dowód spełnienia obowiązków żołnierza i obywatela”.

W czasie wmurowania aktu erekcyjnego wiersze recytowali uczniowie ze Szkoły Podstawowej Nr 5.

Odsunięcie pomnika nastąpi w dniu 3 maja 1992 r. Złożeniem wieńców i kwiatów przy salwie rakiet zakończono uroczystości.

Tadeusz Chojnicki

Wiśniewski Józef ps. „Szczerba”, przybr. nazw. „Schmidt”, „Malinowski”, (1897–1945), komendant POZ w pow. Lipno, żołnierz ZWZ—AK.

Urodzony 18 III 1897 r. w Jastrzębiu k. Lipna; syn Walentego i Walentyny z d. Kowalskiej, właścicieli kilkuhektarowego gospodarstwa. Nauki pobierał w Lipnie i Łomży. W 1919 r. wstąpił ochotniczo do Wojska Polskiego. Uczestniczył w wojnie polsko-bolszewickiej, był dwukrotnie ranny, za co został odznaczony. Po jej zakończeniu pozostał w armii służąc w 33 pp w Łomży. W 1936 r. w stopniu starszego sierżanta został przeniesiony do rezerwy ze względu na zły stan zdrowia. Powrócił wówczas z żoną i dziećmi do Jastrzębia, gdzie objął gospodarstwo rolne. W latach 1936–1939 aktywnie działał w organizacji „Strzelec” na terenie powiatu lipnowskiego, prowadząc też zajęcia PW w gimnazjum w Lipnie.

W początkach II wojny światowej był współorganizatorem cywilnej obrony Lipna. Spośród członków „Strzelca” zorganizował Kompanię Obrony Warszawy, którą w dn. 4 IX 1939 r. poprowadził w kierunku stolicy. 18 września oddział ten został rozbity przez Niemców, a sam Wiśniewski dostał się do niewoli. Udało mu się jednak zbiec i wrócić do powiatu lipnowskiego. W obawie przed aresztowaniem ukrywał się wraz z rodziną na plebanii w Suminie pod nazwiskiem „Schmidt”. Charakter pracy jako majstra dreniarskiego przy robotach melioracyjnych umożliwił prowadzenie działalności konspiracyjnej. Od jesieni 1939 r. Wiśniewski pod ps. „Szczerba” organizował Polską Organizację Zbrojną „Znak” w powiecie lipnowskim i od kwietnia 1940 r. był jej komendantem powiatowym. Prowadził systematyczny nasłuch radiowy, uczestniczył w kolportażu prasy, zajmował się werbunkiem. W organizowanych przez niego odprawach uczestniczyli komendanci rejonów lipnowskiej POZ, a także jego przełożony, kmndt Okręgu III POZ Mieczysław Teodorczyk ps. „Roman”. W ramach akcji scaleniowej podporządkował POZ „Znak” z podległego mu terenu ZWZ—AK.

W lipcu 1942 r. „Szczerba” został aresztowany i przewieziony do więzienia gestapo w Grudziądzu, gdzie został poddany torturom. W czasie śledztwa nie przyznał się do pełnionej w konspiracji funkcji, nie zdradził pseudonimów i siatki organizacyjnej. Na początku sierpnia 1942 r., dzięki przekupieniu strażników więziennych, udało mu się zbiec w okolice Lipna. Tu, w lesie karnkowskim, przekazał dokumenty AK Obwodu Lipno Czesławowi Lulińskiemu ps. „Stańczyk”. Dnia 26 VIII 1942 r. zdobył dokumenty na nazwisko „Malinowski” i wraz z żoną i synami Włodzimierzem i Tadeuszem przedostał się do Warszawy. Tam nawiązał kontakt z konspiracją poprzez żołnierza Kedywu Kazimierza Kellera ps. „Kazik”, pochodzącego z Lipna. W sierpniu 1944 r. brał udział w Powstaniu Warszawskim na Pradze.

Wcielony do Ludowego Wojska Polskiego (5 zapasowy pp), przebył szlak bojowy przez Łódź, Poznań, Wrocław do Drezna. W marcu 1945 r. odwiedził rodzinę w mundurze porucznika LWP. Wkrótce potem został na rozkaz dowódcy pułku administratorem majątku Ullisdorf (pol. Ulesie) k. Bolesławca. W tym czasie w związku z działalnością w AK był poszukiwany przez UB, Informację Wojskową i

II/13

NKWD. W sierpniu 1945 r. został w Ulisdorf zatrzymany przez NKWD. Podczas aresztowania został ciężko ranny i skierowany do radzieckiego szpitala wojskowego w Legnicy. Tam prawdopodobnie zmarł 26 VIII 1945 r. (Wg innej wersji, z Legnicy wywieziono go do ZSRR, skąd nie wrócił).

W pracach POZ na terenie powiatu lipnowskiego uczestniczyli też członkowie rodziny J. Wiśniewskiego: żona, synowie Włodzimierz i Tadeusz oraz córka Halina. Tadeusz Wiśniewski ps. „Mały” pełnił funkcję łącznika między „Szczerbą” i jego podwładnymi.

AP AK, T.: Drzewiecki W., Keller K., Lubiński Cz., Olszewski G., Wiśniewski J., Wiśniewski T., Spuścizna Drzewieckiego W., II, s. 98, IV, s. 11, 12; Zbiory własne W. Brendy (rel. H. Politowskiej, J. Sadowskiego); G o l o n M., *Żołnierze Pomorskiego Okręgu Armii Krajowej deportowani przez NKWD do ZSRR w 1945 r.*, [w:] AK na Pomorzu; G ó z d ź Z., *Niepospolici ludzie Lipna i okolic*, Lipno 1995, s. 42–43; K r a j e w s k i M., *Słownik biograf.*, Lipno 1992; T e n z e, *W cieniu wojny i okupacji. Ziemia Dobrzyńska w latach 1939–1945*, Rypin 1995, passim; K r a j e w s k i M., *Suszyński S., Działalność POZ „Znak” i ZWZ-AK na Ziemi Dobrzyńskiej w latach 1939–1945*, Prz. Hist., t. LXXI, 1980, z. 4, s. 775–779; R e y m o n t S., P i e t r a s S., „Siew” — „Ractawice”, Warszawa 1990.

Waldemar Brenda, Mirosław Krajewski

Słow. biograficzny konspiracyjny
pomorskiej 1939–1945, Tom II 1996
ce. 2.

11/4

42. J. Wiśniewski

WIŚNIEWSKI JÓZEF, ps. Szczerba
Syn Walentego i Walentyny z Kowalskich
Urodzony 18 marca 1897 r. w Jastrzębiu
Zmarł w 1945 r.

Nauki pobierał w Lipnie, a potem w Łomży. Służył w łomżyńskim 33. Pułku Piechoty, z którym brał udział w I wojnie światowej. Podczas walk został dwukrotnie ranny. Za udział w działaniach wojennych odznaczony kilkoma medalami. Uczestnik wojny polsko-bolszewickiej 1920 r. W 1936 r. z powodu złego stanu zdrowia, przeszedł na emeryturę i osiadł z żoną i trojgiem dzieci na gospodarstwie rolnym w Jastrzębiu. Rozwijał działalność w „Strzelcu” i prowadził przysposobienie wojskowe

w lipnowskim gimnazjum.

We wrześniu 1939 r., spośród członków „Strzelca”, zorganizował w Lipnie Kompanię Obrony Warszawy i poprowadził ją przez Włocławek w kierunku stolicy. Nad Bzurą oddział ten rozbili Niemcy, a Józef Wiśniewski dostał się do niewoli. Udało mu się zbiec z obozu jenieckiego i powrócić do Jastrzębia. W listopadzie 1939 r. utworzył POZ „Znak” zostając jej komendantem na powiat

43. Józef Wiśniewski (w mundurze) w gronie rodzinnym (Lipno 1936)
Ze zb. K. Kludkowskiej

11/15

lipnowski. Poszukiwany przez policję niemiecką musiał zmieniać miejsce pobytu. W końcu 1941 r. ukrywał się na plebanii w Suminie. Tam prowadził tajne odprawy komendantów rejonowych podziemnej organizacji.

W lipcu 1942 r. został aresztowany. Skutego łańcuchami doprowadzono do posterunku żandarmerii w Kikole, a następnie wywieziono do Grudziądza. Na początku sierpnia, po przekupieniu żandarmów, uciekł z więzienia i powrócił na teren powiatu lipnowskiego. W lesie karnkowskim przekazał Czesławowi Lulińskiemu* dokumenty organizacji. 26 VIII 1942 r. otrzymał dokumenty tożsamości na nazwisko Malinowski i wraz z rodziną udał się do Warszawy. Kontynuując działalność konspiracyjną nawiązał kontakt z lipnowianinem Kazimierzem Kellerem**.

W 1944 r. zamieszkał na Pradze przy ulicy Londyńskiej 10. Niebawem został wcielony do LWP. W składzie 5. Zapasowego Pułku Piechoty ppor. Józef Wiśniewski przeszedł szlak bojowy przez Łódź, Poznań, Wrocław do Drezna. Po kapitulacji Niemiec, zgodnie z rozkazem dowódcy pułku, został na gospodarstwie rolnym we wsi Ulisdorf. Podczas aresztowania przez NKWD w sierpniu 1945 r. został ranny. Wkrótce zmarł w legnickim szpitalu.

Z małżeństwa z Marią Cis troje dzieci: Tadeusz (1926-1993), żołnierz AK, Halina (w 1939 związek małżeński z Franciszkiem Tucholskim), łączniczka AK między Lipnem a Oborami – punktem kontaktowym był budynek przy ul. Staszica w Lipnie, Włodzimierz (ur. 1927), uczestnik powstania warszawskiego, żołnierz armii gen. W. Andersa, po wojnie pracował w Instytucie Meteorologii i Gospodarki Wodnej. Mieszka w Warszawie²⁶⁵.

* Organizator POZ w Józefkowie. Wchodził w skład k-dy powiatowej tej organizacji, a potem dowództwa Obwodu AK „Postój”. 5 V 1943 aresztowany i osadzony w obozie Stutthof. M. Krajewski, *W cieniu*, s. 329.

** Ur. 1924 w Lipnie. Ppor. Powstania warszawskiego. Zginął w 1944 na Woli. Z. Gózdź, Kazimierz Keller, [w:] *Gazeta Lipnowska*, 1994, nr 17, s. 4, gdzie dalsza część biogramu.

²⁶⁵ Relacja J. W. Kludkowskiego z 5 XI 2001; M. Krajewski, *Słownik*, s. 367-368; T. Chojnicki, Z. Gózdź, *Niepospolici*, s. 42 błędnie podają rok urodzenia (1879). Chronologiczny układ zamieszczonego tam biogramu sugeruje, że J. Wiśniewski pełnił funkcję prezesa Koła POW w Lipnie po powrocie do Jastrzębia w 1936. Skądinąd wiemy, że organizacja ta na terenie KP istniała w latach 1914-1918.

T:U-327/936 Pom.

Lipno

Wiśniewski Józef
V. Skarty informacyjne
K. 22

Wisniowski Józef ps. Sierocze

ob. L. p. 1

K. ul. obwođu P02

1940 - 7 VII 1942

Wzrost i data urodzenia zaudarowa,
który byli w miast przy padkach
Kiedy on miał wstąpić w brawa
materiały Komunistycznej, które
wzrost w opiu

ps. Wojniński da relacje

zastawiony przez
oficera

++
27 VII 45

Wisniowski Józef

Lipno
POZ ps. Siergiej
awent 7 VII 42

Kundt obwód Lipno

sprowadzał jako by wzięty jako
awentowan u niego 1943 r

(br. G. Sadowskiego)

br. J. Sadowskiego (zob. umowa o V M dla Crestera
dubinińskiego u Sadowskiego) był awentowa-
ny u Kwiecimir? 1942; dubiniński razem z Sa-
dowskim wywalił go z ręk. Gestapo i pomógł
mu jechać i całej jego rodzinie i uciec do
Rosji. Przy awentowaniu J. Wisniowskiego wpisał w
ręce Gestapo dokumenty POZ

++ Wiśniewski Józef ps. Szerebelski

de pino

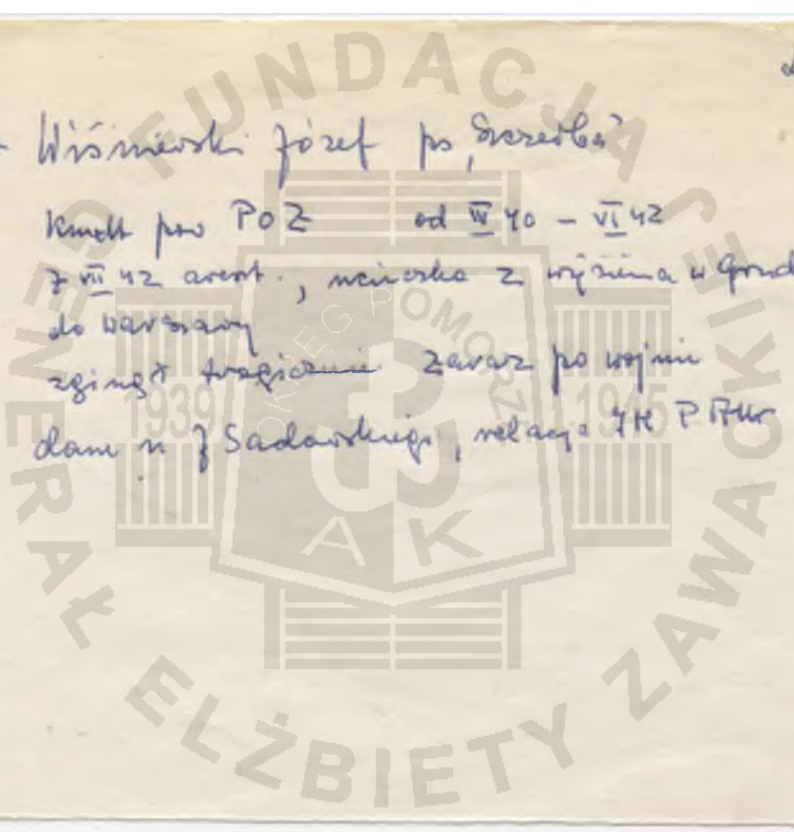
3

Kmelt ps. POZ od IV 40 - VI 42

z VII 42 awant., nieobecna z wyjątkiem w Górnym Brzegu
do Warszawy

zginęła tragicznie zaraz po wojnie

dom w Sadanowskiej, relacja TK P. P. P.

M. 327

Wismu waler Józef

Lipno 4
Poz 202 HK

do Archiwum FAP

Relacja te, przekazat syn
Józefa Wismu waler, Teresem ps. Maty
na zbieraniu zadoluczeniu Kofe
Lipno 52 2176 0109 Poznani
w dniu 20-06-90 p. doc. L. Ws-
chalshum

22-06-90

Σ Zawache

Liama 5
Poz. 2nd

Wismie wshi Jof "Szerebia" - I komenda
Poz. 102. Liama. Na poz. szymie 1960 przyjazy
przyjazy od szymie G. Gblewskiego.
Szerebia's meszka i szymie (szerebia's sz).
Na poz. liama 1962 20. szymie i szymie szymie
szymie G. Gblewskiego. I szymie szymie i G. Gblewskiego
szymie liama dokumenty na szymie szymie
i z szymie szymie szymie do szymie.

z szymie szymie G. Gblewskiego o szymie
szymie G. Gblewskiego

MSJ.

UNDAC verte dipno 6
Hiszpanijski Józef "Szareba" POZ, Znak
W 1918 r. wstąpił na ochotnika do 30. kłosa polskiego w dywizji
Boral uwiadł w Terzynie i był dwa razy ranny. W 1922 m.
wzrost przemianowy do domowy i przy trójce do 33 Pułku
Piechoty. Został sierżantem i pracował w obozie węgierskim.
W 1936 r. przeszedł na emeryturę i pracował w obozie węgierskim.
W Jastrzebiej par. dywizji. Tużaj prowadził POZ, Znak
oraz pracował w Gimnazjum im. Romualda Trzpiotki.
We wrześniu 1939 r. z członkami "Szareba" zorganizował
"Kompanię Obrony Węgierskiej". Dn. 4. IX poprowadził kompanię
przy wdrożeniu do strony W-ty zabierając sprzęt i amunicję.
W celu ochrony również natcha do W-ty. Parowóz do
Jastrzebiej 15 IX. Józef w mundurze wesoło pod koniec inwazji.
Wkrótce d. w polce pod podłogą zrobił kryjówkę dla szlachy
- nie z ludzkiej czołowej. W listopadzie 1939 Józef w mundurze
organizacji organizacji POZ, Znak, przemianowany potem
na Związek Walki Brojnej i przy W-ty
rkm 7

WŁOCŁAWEK
7

WIŚNIEWSKI JÓZEF

Arensbrunn i wzięty u Gndrijsku, kmdt P02
roborizacji r4 u p-po parude w zdelowsprowein
AK u lipni i G. Obniewskiego. Mielit do Gg.

z rel. G. Obniewskiego - list do M. Noziska z dn. 27
IX.1974r.

AM

Lipno
8

+ Wiśniewski - „Szczerba”

Kdt Obwodu Lipno, POZ. Aresztowany w 1942 roku.

1939 *przebieg lipno* *(aresztowany przy pod-
kato uenkt
potem aresztowany przez*

Rel. Władysław Drzewiecki, Skępe.

++

WISNIEWSKI Józef

ps „Szczerba” kmdt PO2 „Znak”

Żołnierz AK, oficer LWP. Poszukiwany przez UB i NKWD. W sierpniu 1945 został ciężko ranny - szpital radziecki w Legnicy. Zmarł 26. VIII 1945

Michał Opezyk

Źródło:

Słownik Biograficzny Konspiracji Pomorskiej 1939-1945 część 5

Fundacja „Archiwum Pomorskie AK”

Toruń 2001

DRwt

str. 148

Lipno

AK
Pomorze

9

Wisniewski Józef

Krośnice
902-nr.
10

Ps. „Szczepa”, I-szy kmdt 902 Obw. Lipno

Os. d.
20h. T.: Spłuciane S. Szwajmistrzego, I Rezerwa,
s. 264; VI korespondencje okr. 4f

HMM-96

Lipno ~~Agim~~
Pozym

Liśniewski Józef

Ps. "Szurba", Od IV. 1942r. kmdt powiatowy
Poz na pow. lipnowski (z Jastrzębia).

7.07. 1942r. aresztowany, uciekł z więzienia
w Grudziądzu do Włocławka.

zob.: Krowczyński, Suszyński, Działalność
Poz. "Szurba"..., Przegląd Hist. 1980/2. 4

KHM-96

Mišničinski Joret

96. „Szerbó, Fierhu, Vindt 902 na pok.
Lipno. Cz. Luliniski z' J. Sabowski wlekałi mu
Miećerki z gętego i męćisierci si kora z ro-
dęnp do G. G. (od IV. 1870 do lipca 1872 - był
kndktem 902 na pow. Lipno). Amiborony 7.07. 42, uuch
z gętego.

zob. T. I. Spis imie w Dniwicznego, II sedyje,
str. 88; II Innowel. str. 11, 18

MMMP

Króci.
902 12
Pore Pom.

WŁOCŁAWEK
LIPNO

13

WISNIEUXKI JOZEF - siew. piech. "SZCZERBPA"

W Martynowie w Lipnie ukrywał się przed Niemcami. U jego brata do czasu musiał się ukrywać w niedzielnym. Tę kładł Pół na pow. Lipno. Po kampanii w Niem. wrócił do rodzinnej wsi i jako członek legionów i POW musiał się ukrywać. Po aresztowaniu w 1942 (~~1941~~) w pow. Sierpe i Płock musiał przechodzić kwaterunek J. Szoborczyka i wyprzedał dokumenty. Arnrz 4. VII. 42
Przy pomocy kolegów z Pół wrócił z wydziałem i z rodziną przeszedł się do PŁ.

Sadowski Józef - rel. 13/11

Wiśniewski Józef Szerba"
siere. piernoty w'p

Lipno

14

K-41 rejonu zw2 (poz)
~~z~~ lub placówki Kikot. Pracował
w melioracji, jako kierownik od-
cinka robot. Aresztowany przypad-
kowo przez patrol żandarmerii w 1942
roku, zwolniony przez typińskiego
stado po upozorowaniu w spix-
pracy. Wyjechał na wschód (pra-
wdo podobnie do Warszawy). Po woj-
nie wrócił w mundurze oficera WP
i występował w obronie żony przed
natenczym wojskiem Pijanego oficera,
Armii (czerwona), został przez nich
zastrzelony.

Edward Zarębski, Zygmunt Michałski,
Roman Wejchert

Ppor. Wiśniewski Józef

lipno
AK
15

A
I

KW

ps. "Szczurba"

1939

1945

zob. Sadowski Józef,
Mówi numer 31 806,
W-wa 1993, s. 184, poz. 76.

Wiśniewski Józef
ojciec Włodzimierz.

Lipno
AK 16

Zob: melaja T: M-455/1086 Wiśniewski
Włodzimierz (poze Pomor.)

Wł. V, 2000

a Wiśniewski (Józef)

Lipno
POZ 17

ps. "Szczere"

"Stomendatem pow. Lipno POZ
był Wiśniewski "Szczere", prawdopo-
dobnie sześcioletni zewodzony"

zob. Brenda Waldemer, Konspiracyja
we poln. Mesoszu ... (wspomnienia
Mieczysława Churskiego w "Motatki
ptochi", 3/188 z 2001 r. s. 43.

WZ.X11101

Włocławek
POZ "ZNAK"
AK

18

WISNIEWSKI Józef
ur. w Jastrzębiu komdt POZ "Znak"
/notka Bibliograficzna /

Zob. Ryszard Specjalski ,Jastrzębie wieś.....
Włocławek 2002 , s. 121. /bibl. FAPAK/

Om-2003

++ Wiśniewski Józef
ps. „Szerba”

Lipno
POL 19

W l. 1940-42 kmolt Obw. POL
- „Zwiel” Lipno. Współdziałal
2 mm ks. Jaduś Szmidt.

zob: T:U: 1354/2216 Pom. Szmidt
Jadusz - Wtoć anek

W&U, 107

ppor. Wiśniewski Józef
ps. "Szczurba"

Lipno
POZ 20

Wiśniewski Józef ps. "Szczurba" - podporucznik, pierwszy
s. 108 Komendant powiatu lipnowskiego POZ - od
od kwietnia 1940r do lipca 1942r.

rob. Wiatomska Elżbieta, opr. D/152
s. 24 s. 108 = bibl. FADPAK

RF. W 110

Wiśniewski Józef
ps. "Seckerba"

lipno
302-156 21

zob. Chwanowski B., Gąsiorowski A.,
Steyer D., Polskie Podziemie na
Pomorzku..., Gdańsk 2005, s. 312, 317.

Wle. II 115

Wiśniewski Józef
ps. "Szereba"

Sopno 92
POL-PLK

zob. Ziśkowski B., Polska
Podziemne na Kujawach...
Źmian 2008, s. 206, 298, 528-536.

ANB. II 115

Wiśniewski
Józef